

Sociální psychologie

SOCIÁLNÍ POZNÁVÁNÍ

Co je sociální poznávání?

Sociální percepce člověka člověkem

porozumění tomu,

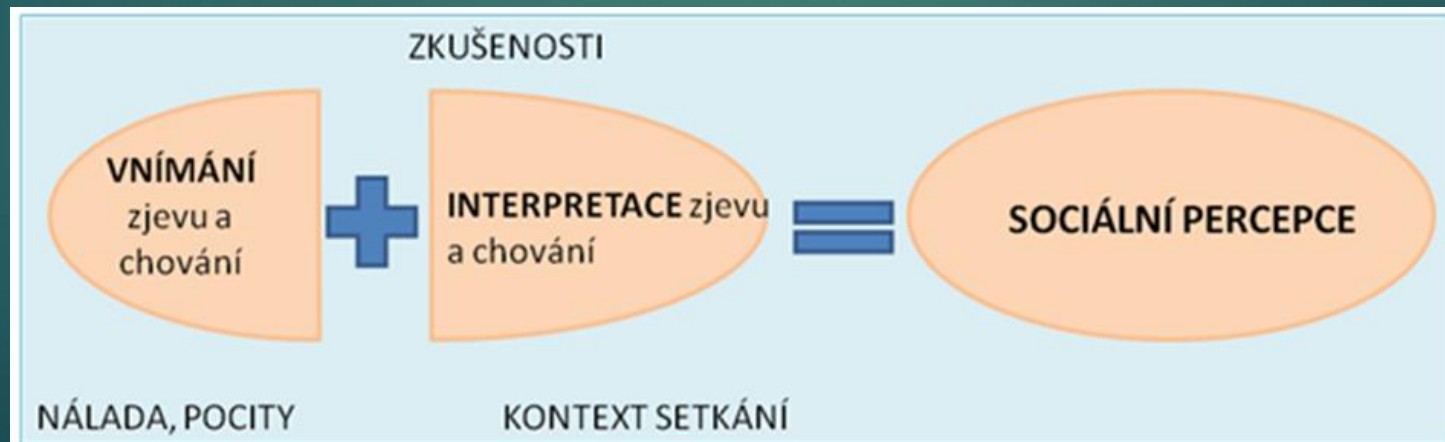
jakým způsobem si člověk vytváří dojmy o charakteristikách a rysech jiných lidí, jakým způsobem vnímá jejich emoce

jakým způsobem **interpretuje jejich chování.**

Utváření dojmu o jiné osobě

Specifika sociálního poznávání

- ▶ Lidé **záměrně ovlivňují své prostředí**, usilují o jeho kontrolu z hlediska svých cílů.
- ▶ Sociální **poznávání má vzájemný charakter**, formují si dojem o druhém člověku a on zase o mně.
- ▶ **Lidé se mění v čase a okolnostech** obvykle více, než je to v případě jiných objektů.
- ▶ **Přesnost** našich **poznatků o lidech je těžší posoudit** než přesnost poznatků o jiných objektech.
- ▶ **Lidé** jsou vnímáni jako **kauzální zdroje** v porovnání s jinými nesociálními objekty.
- ▶ **těsné propojení s jinými psychickými jevy** (**emocemi, motivací, hodnotami, normami**, přesvědčeními atd.) obou osob ve srovnání s poznáváním nesociálním.

Determinanty ovlivňující proces formování dojmu

Na straně **posuzovatele**

očekávání

Projekce

Přenos

Stereotypy

Předsudky

Centrální a periferní rysy

Implicitní teorie osobnosti

Efekt shovívavosti

Na straně **posuzované osoby i posuzovatele**

krátkodobé psychické stavy

Determinanty ovlivňující proces formování dojmu

Na straně **posuzované osoby**

- ▶ Efekt primárnosti
- ▶ Efekt novosti
- ▶ Efekt rozptýlení
- ▶ Nápadnost chování a fyzická nápadnost
- ▶ Halo efekt

Proces formování dojmu

Spojité model procesu formování dojmu

Fiske a Neuberg

- ▶ **a) počáteční kategorizace dané osoby** s využitím **existujících kategorií**.
- ▶ **b)** pozornost na **získání dalších informací**, pokud je osoba **pro percipienta důležitá**.
- ▶ **c) potvrzení počáteční kategorizace**.
- ▶ **d) rekategorizace** (pokud ji **nelze potvrdit**)
- ▶ **e)** Když je proces **rekategorizace neúspěšný**, percipient využívá plně individualizovaný postup založený na integraci jednotlivě získávaných informací.
- ▶ **f)** Nakonec se percipient může rozhodnout **pokračovat v procesu poznávání dané osoby** při **následujících setkáních**. Cyklus se tak může opakovat.

Atribuční procesy

Za co můžeme?

- ▶ dispoziční (interní) atribuce
- ▶ situační (externí) atribuce

K čemu je atribuce dobrá?

Atribuční teorie

- ▶ **Teorie odpovídajících závěrů**
- ▶ **Kovariační teorie**
 - ▶ Distinktivnost
 - ▶ Konsenzus
 - ▶ Konzistentnost
- ▶ **Atribuční tendence**
 - ▶ základní atribuční chyba
 - ▶ tendence k sebeochranným atribucím
 - ▶ egocentrickou tendencí.
 - ▶ tendence nápadnosti

Kognitivní heuristiky

- ▶ Heuristika reprezentativnosti
- ▶ Heuristika dostupnosti
- ▶ Efekt falešného konsenzu
- ▶ Heuristika zakotvení a přizpůsobení
- ▶ Efekt rámování

Sociální schémata

- ▶ Schéma osoby

 - Prototypy/mentální obrazy

- ▶ Schémata sebe sama

 - Identita/hodnota

- ▶ Schémata událostí

 - Scénáře

- ▶ Schémata sociálních rolí

- ▶ Schémata pro sociální skupiny

- ▶ Stereotypy

 - Autostereotypy

 - Heterostereotypy

 - Předsudky

 - Etnocentrismus

- ▶ Priming